

Jacob Hård berättar om hur hans intresse för idrott väcktes – på LidingövalLEN där han tränade friidrott och på Grönsta gärde med målet för Lidingöloppet. Jacobs pojkintresse ledde honom till journalistiken och ställningen som en ledande sportkommentator i TV. År 2020 fick han Stora Journalistpriset.

Mellan Vallen och Grönsta gärde

Jag var nio år när flyttlasset gick från lägenheten i Baggeby till det nybyggda radhuset på Vikbyvägen 38.

Kvarnens skola – som i gamla tider

Det var många flyttar som gick samma väg under 1963 och 1964 och det var en trygghet att flera av mina gamla klasskamrater från Bodals skola också flyttat till Bo gärde. Jag kom mitt i terminen i trean och nygamla klasskamrater guidade mig in i tillvaron i Klockargårdens skola.

Det var en idyll att komma till denna lilla, gamla skola jämfört med den nya och mycket större i Bodal där jag gått. Det här var en helt annan värld. Vi gick i det äldre skolhuset från 1800-talet och jag trivdes direkt.

Än mer idylliskt blev det i fyran när vi kom till Kvarnens skola. Den enda skolbyggnaden var ett hus från 1875 med två klassrum: ett per våning. Skolan låg på en kulle i en park mellan Stockholmsvägen och Kyrkvägen. Någon automatisk ringklocka fanns inte, utan läraren ringde själv i en klocka med skaft när rasten var slut. Det var som att göra en resa långt bakåt i tiden.

Det där med klockan berättade vi inte för vikarien vi hade vid ett tillfälle, så rasten blev väääldigt lång innan det gick upp för honom hur det fungerade.

När vi hade slöjd fick vi gå den knappa kilometern till Källängens skola och gymnastik hade vi i Klockargården på andra sidan Stockholmsvägen.

Där åt vi också lunch – övervakade av "Hultan" som regerade över matsalen med järnhand och vaktade så att ingen mat slängdes. Att gömma något under den upp-och-nedvända mjölmuggen var ingen idé – det tricket hade Hultan genomskådat för länge sen. Hon lyfte på muggarna och skickade tillbaka syndarna till bordet för att äta upp.

Det var också i fyran som mitt intresse för skolan vaknade. Det var till stor del Kalle Österlunds förtjänst.

Hans rykte hade föregått honom. Smälänning och en sträng lärare av den gamla stammen. Det var med viss oro jag gick till de första lektionerna.

Och visst var Kalle en man som krävde ordning och reda. Hans nyckelknippa i läderfodral landade med en tung duns på bänklocket hos den som satt och pratade och inte var uppmärksam när han med stor precision kastade den från katedern.

Var han på gott humör kunde någon få hedersuppdraget att gå till Kvarnens kiosk och köpa Coryfin - halstabletten han alltid hade till hands.

Kalle var också en stimulerande lärare. Hos mig väckte han lusten att lära och prestera i skolan. Att hinna så många tal som möjligt vid de återkommande testerna av multiplikationstabellen. Lära namnet på varje stad, berg och på blindkartorna över landskapen som han rullade ner på sina rullgardiner. Sverige växte och fick ett sammanhang och jag kan fortfarande räkna upp Skånes 14 städer på fem sekunder!

Skidåkning på Grönsta gärde

Hemmet på Bo gärde var på många vis också en idyll.

Vikbyvägen var en återvändsgata så trafiken var måttlig. Baksidan av vårt hus vette mot en stor grönyta som ledde ner till Grönsta gärde och skogen.

På gårdet åkte min pappa upp ett kilometerlångt skidspår när han tränade för Vasaloppet på 60-talet. Där snurrade han varv efter varv före gryningen, innan han tog Lidingötåget från Kyrkviken hela vägen in till jobbet i stan.

Också jag skidade i spåret på Grönsta gårde och "Gröna Gången" genom skogen bort till golfbanan där jag också var med på ett par skidtävlingar i unga år. Med föräldrar från Dalarna var skidor något jag fick med mig från barnsben och tjärdoften i garaget när träskidorna grundvallades var ljuvlig.

Musik och djur hos grannen

På andra sidan Vikbyvägen från oss var familjen Lännerholm i gavelhuset på Mastvägen närmaste granne. Där flödade musiken och gästfriheten.

Pappa Torleif var försteoboist i radiosymfonikerna och de långa, vackra tonerna strömmade ut på gatan när han övade. Så när jag vuxit ur blockflöjten blev oboen mitt instrument ett par år i kommunala musikskolan - med grannen Torleif som lärare.

Britta Lännerholm blev så småningom min musiklärare i Källängens skola och vi satte upp revyer och musikaler som jag och andra tidigare elever fortsatte att vara med i också efter att vi slutat grundskolan. Det var härligt och lustfyllt!

Hos Lännerholms – med tre barn i ungefär min ålder – dök det också upp övergivna djur som togs om hand. Kajan Karajan var en smart och hemtam rackare som så småningom släpptes ut på Skansen sedan han börjat göra önskade hembesök hos grannarna.

När anden som växte upp på Mastvägen blev flygfärdig gav den sig ut på allt längre utflykter men fortsatte att komma "hem" på kvällen med Vikbyvägens mitt som landningsbana innan den vaggade in på Mastvägen. Min pappa och andra grannar hjälptes åt att stoppa eventuella bilar så att fågeln fick fri lejd.

Idrott av alla slag

Mina första kompisar fanns alla i radhusen på Bo Gärde: Göran Åslev på Skotstigen, Erik Heribertson högre upp på Vikbyvägen, Lasse Claesson på Mastvägen, Anders Åkerlund på Furunäsvägen och Anders Ahlberg på Bovägen.

Det var lätt att umgås hemma hos varann och ute.

Idrott var ett intresse som förenade. På Mastvägen spelade vi "landbandy" med hockeyklubbor och tennisboll. Ängen bakom vårt hus var en bra fotbollsplan. De små grusplanerna i området spolades till isbanor vintertid där vi spelade hockey.

Mot garageporten kunde man skjuta med både fotboll och tennisboll – hockeypuck var inte lika populärt.

Till vårt garagetak kunde man klättra ner från mitt fönster. Där hade vi hockeyspelsturneringar. Jag var både spelare och ivrig kommentator ...

Vi var allätare när det gällde sport och mycket organiserade vi själva. I mellanstadiet bildade vi vår egen idrottsförening: IFK Älgen. På Näset fanns IFK Dojan – det var oftast mot dem matcherna i fotboll och hockey stod. Och det är bara att erkänna: Dojan var oftast bättre ... Med IFK Älgen deltog vi också ett år i S:t Erikscupen – och gick till slutspel! Att vi rodde det projektet i hamn med allt vad det innebar var inte illa av ett gäng mellanstadiegrabbar.

Vi producerade också vår egen tidning: Älgentidningen. Den skrevs på min pappas skrivmaskin med kalkerpapper så att fyra ex kunde "massproduceras". Sen fick tidningen skrivas om och bilderna ritas en gång till för fyra nya ex. Upplagan överskred aldrig åtta, vad jag minns. Tidningens stoltaste ögonblick var när "reporter" Per Mohlin fick en intervju med hockeystjärnan Lennart "Tigern" Johansson från Brynäs på besök på ön.

På Lidingö fanns också Ungdomspokalen som ett samlande evenemang för ungdomar på ön. Det var en serie av tävlingar i olika sporter – en per månad – som löpte under året och lockade massor av deltagare. Legendariska idrottsledare som Sven Gärderud och Göcke Kåremo drog i gång det på 50-talet och jag gick i mina betydligt äldre bröders fotspår när jag gjorde mitt bästa för att behärska skridsko, skidor, varpa, badminton, terränglöpning...

Första Lidingöloppet

1965 – när jag var tio år – arrangerades det första Lidingöloppet – med målgång alldeles nära hemmet. Liksom jag tidigt blev fascinerad av Vasaloppet väckte också det här kraftprovet min nyfikenhet och när jag var tolv eller tretton gav jag mig ut ensam med en karta för att leta mig runt banan. Jag kom de två första milen innan skymningen föll och jag hade upptäckt delar av Lidingö där jag aldrig tidigare satt min fot.

I tolvårsåldern började jag idrotta mer organiserat – dels som handbollsspelare i LSK någon säsong (tänk att det fanns tre handbollsklubbar på ön!) – men framför allt hittade jag till friidrotten i IFK Lidingö.

Lidingövallen – mitt andra hem

I flera år framåt skulle Lidingövallen vara som ett andra hem.

Långt innan träningen började kunde vi vara där. Vi lånade kulor, diskusar och måttband och kastade och hoppade. Experimenterade och bräckte varandra och våra personliga rekord.

Eftersom Vallen hade kolstybbsbanor fram till 1970 var vaktmästarna inte alltid så nöjda när vi spontanidrottade på löparbanorna de vältat och jämnat till. Vi möttes alltsomoftast av ett skrap i högtalarna och ”gå bort från banan”. Det blev en stor förändring till det bättre när de underhållsfria allvädarsbanorna kom på 70-talet.

Löpningen blev mitt område. Jag hade viss fallenhet och där kände jag mig hemma. Det fanns gott om förebilder i klubben: Anders Gärderud var en världsstjärna i vardande med rötterna på ön. Ulf Högberg en annan, som kom från Göteborg och blev klubben trogen. Gösta Lagercrantz och schweizarna Martin Ellenberger och Heinz Gehrig andra att inspireras av. Lidingö var en av de ledande löparklubbarna i Sverige och att ta en plats i laget i den prestigefyllda Dagbladsstafetten på Djurgården blev så småningom en viktig morot.

Idrotten var en värld med helt nya vuxenkontakter som inte var kopplad till skolan och inte var egna eller kompisars föräldrar.

Till skillnad från nu byggde ungdomsidrotten inte på föräldrars engagemang. Min mamma och pappa uppmuntrade mitt idrottande men de var aldrig inblandade i vad jag höll på med. Likadant var det för de flesta av kompisarna. Idrotten var en egen värld – på sätt och vis en fristad.

Ledarna var eldsjälar med en kärlek till idrotten. Jag är evigt tacksam för personer som ”Lill-Janne” Karlsson, Tommy Holmestrand, Curt Högberg och många många andra som med sitt osjälviska engagemang gav mig möjligheten att vara med i den utvecklande gemenskapen som friidrotten på Lidingö var.

Träningsmiljön var fantastisk. Mycket utgick från Vallen. Där tränade vi förstås på löparbanorna men också längs häcken där ”tvåhundringar” var ett återkommande inslag i träningen.

En tid tränade vi högfartslöpning på vintern i ballongtältet som sattes upp över tennisbanorna. Vi monterade upp snäva, doserade kurvor på kortsidorna i tältet. Det var ett slit och släp för varje sådant pass – men en härlig känsla att trycka på och swisha runt de trånga kurvorna. Man kände sig grymt snabb!

Många mil tillryggalades i mina hemmaskogar på Lidingöloppsspårets sista mil. Där är varje backe välbekant.

Tyktorpsrundan var en klassisk tränings- och testrunda längs Tyktorpsvägen i Sticklinge. På grusvägen längs de gamla villorna pressades pulsen och andetagerna för att få en bra tid när formen testades.

Vissa träningspass utgick från Motionsgården i Stockby – någon gång från Bosön mot skogarna ut mot Elfvik. Lidingö erbjöd perfekta förhållanden för omväxlande löpträning. Lidingövallen mitt på ön var navet.

Första gången jag reste utomlands var det inte med familjen utan med friidrottarna i IFK. Träningslägret på Madeira när jag var 16 var ett äventyr. Det följdes av fler.

Ungdomsåren i IFK blev också en introduktion i föreningsliv. Vi fick dra strån till stacken som medhjälpare på bingokvällar i Källängens skolmatsal. Till Lidingöloppet behövdes funktionärsinsatser och alla ledares ideella engagemang passerade inte obemärkt. I olika roller har jag senare i livet försökt bidra i IFK Lidingö och andra föreningar – inspirerad av det jag fått genom friidrotten på Lidingö.

Bo Gärde var ett homogent medelklassområde dit barnfamiljerna strömmade när husen stod klara en bit in på 60-talet. För mig var det en trygg och inspirerande miljö med många kompisar och stor frihet.

Och en mer strategisk placering av ”mammans gata” än Vikbyvägen – mellan Grönsta gärde och Lidingövallen – kan jag inte tänka mig.